

OVER BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN

OOIEVAARS EN PINGUINS

In de serie „Bij de dieren thuis” verschenen twee aardige boekjes voor kinderen van 5 tot 8 (ik zou zeggen 10) jaar. Eén over ooievaar met tekst van Harriet Laurey en illustraties van de Belgische Iliane Roels. Het voorjaar, het nest, de ouders, het voedselzoeken, de trek naar het zuiden (alleen de oostelijke route via de Balkan komt ter sprake) totdat zij uiteindelijk de apen in Zuid-Afrika bereiken. Een bijzonder leuk boekje met zeer suggestieve tekeningen voor kinderen.

Een ander deeltje gaat over de pinguins, van dezelfde schrijfster en dezelfde tekenares. Hier zien wij Ekko en Ulla, twee pinguinkinderen, hoe zij leven bij hun vader en moeder, hoe zij spelen en werken, wat zij eten en hoe het er verder toegaat. Maar vertel nog maar aan kinderen er bij dat pinguins vogels zijn en dat je witvin mischien daarom eigenlijk beter witwleugel had kunnen noemen. J.T.

Harriet Laurey: De Ooievaars. Idee en illustraties van Iliane Roels. Serie „Bij de dieren thuis” (1968). Uitgeverij J. H. Gottmer, Haarlem. Prijs f 3,95 (incl. BTW); Harriet Laurey en Iliane Roels: De Pinguins. Serie „Bij de dieren thuis” (1967). Uitgeverij J. H. Gottmer, Haarlem. Prijs f 3,95 (incl. BTW).

UNSERE WIESENSCHMÄTZER

In dit boekje behandelen W. Frankevoort (Broeder Agatho) uit Venlo de roodborsttapuit en H. Hubatsch het paapie. In 1961 verschenen de onderzoekingen van Broeder Agatho reeds in een lijvige publicatie van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg (Het Vogeljaar 1961 pag. 227). Het is dan nu ook wel interessant om overeenkomst en tegenstelling in het leven van roodborsttapuit en paapie naar voren te zien komen. Ofschoon de onderzoekingen van het paapie op lang zo'n grote schaal niet zijn geschied. Elke soort onderscheidt zich van de ander door zijn eigen karakteristieke bijzonderheden. In het bijzonder bij de balts, nestbouw en het grootbrengen van hun jongen hebben beide soorten hun eigen gedragingen. De inhoud is goed en duidelijk ingedeeld. Een schat van waarde-

volle gegevens over gedrag en nestelen zijn hier bij elkaar gebracht. Iedereen die zich voor deze soorten interesseert raad ik zich voor deze soorten interesseert raad ik aan om dit boekje aan te schaffen. J.T.

Wilhelmus Frankevoort & Herbert Hubatsch: Unsere Wiesenschmätzer, 96 blz. met 37 ill. Neue Brehm-Bücherei. No. 370. (1966). A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs D.M. 6.50.

DIE WASSERAMSEL

De enige in Europa zó goed aan het water aangepaste zangvogel is de waterspreeuw. Deze schuw, wat geheimzinnig levende, vogel zwemt en duikt, ja beweegt zich zelfs met veel behendigheid over de bodem van beken en stromen. Op elke wijze zijn zij aangepast aan hun leven in het water zoals de afsluitbare neusopeningen, het dichte pelsachtige gevederte dat goed is ingevet en het lichaam tegen nat worden beschut. Dr. Creutz behandelt allereerst verschillende rassen, waarna hij diep ingaat op het voorkomen van de waterspreeuw in Duitsland. Al naar gelang de geografische ligging van zijn broedgebied is hij zwerf-, stand- of trekvogel. De vele waarnemingsmogelijkheden heeft Creutz volledig benut gedurende ruim 10 jaren lang, zodat hij een afgerond levensbeeld van deze interessante soort op schrift kon stellen. Het is een welgeziene gast in ons land, voor alle vogelliefhebbers daarom een interessante soort om nader te kennen. J.T.

Dr. Gerhard Creutz: Die Wasseramsel, 140 blz. met 68 foto's, 3 tekeningen en 4 kaartjes. Neue Brehm Bücherei No. 364 (1966). A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs D.M. 8.00.

DER WALDLAUBSÄNGER

Tot voor kort was er over de fluitier eigenlijk nog maar weinig bekend. De auteur Leopold Aschenbrenner heeft zich jarenlang met de bestudering van deze soort beziggehouden en zijn gedrag bestudeerd. Met veel geduld en moeite heeft hij de vogels op elke dag dat zij hier verblijven geobserveerd en vooral ook de opvoeding van de jongen nauwkeurig genoteerd. De bijzonderheden in

de levenswijze van de soort vergeleek hij met nauw verwante soorten zoals de nestbouw, gedrag tegenover een opgezette koekoek e.d.

Ofschoon de fluiters als vrij schaarse broedvogel voor ons land wordt aangemerkt weten wij allemaal wel plaatsen waar wij hen ieder jaar weer kunnen horen fluiten. Over de levenswijze is in ons land over het algemeen bar weinig bekend, omdat wij in de korte periode dat zij zich hier ophouden nog zoveel andere soorten hebben te bekijken waardoor de fluiters er meestal bij inschiet. Door het lezen van dit boekje kunt U Uw schade wat inhalen!

J.T.

Leopold Aschenbrenner: Der Waldlaubsänger, 76 blz. met 32 foto's en 1 kaartje. Neue Brehm Bücherei No. 368 (1966). A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs D.M. 5.20.

ANGEWANDTE ORNITHOLOGIE

Het tijdschrift „Angewandte Ornithologie” heeft kortgeleden Heft 1 en 2 (de laatste als Festschrift zum 70. Geburtstage von Sebastian Pfeifer am 6.11.68) van haar derde jaargang (1968) uitgegeven. Deze uitgave van Dr. Herbert Bruns (adres: Postfach 169, D 62 Wiesbaden, Duitsland) is het orgaan van de Internationale Unie voor Toegepaste Ornithologie. In Heft 1 vinden wij de referaten en discussies van de 15e vergadering, die in augustus 1967 in Denemarken werd gehouden. Onderwerpen zijn: de vogels van Denemarken, zeevogelbescherming, reacties van spreeuwen op hun eigen alarmroep, het spreeuwenprobleem, biologische mogelijkheden voor het vermindering van spreeuwenschade, ouderdom en territorium van de koolmees, over de verdelging van *Zabrus tenebroides* (loopkeversoort) door vogels, nestkasten van beton en een boekbespreking over het interessante boek „Le problème des Oiseaux sur les aérodromes”, het vraagstuk van de vogelschade op onze vliegvelden.

Heft 2 (Festschrift) heeft artikelen over o.a. het planmatig vestigen van bosmieren en holenbroeders, poging tot biologisch bestrijden van insecten met behulp van zangvogels, hoenders, vleermuizen en bosmieren, stand en noodzakelijkheden

bij de stootvogelbescherming in de Bondsrepubliek Duitsland, over de bescherming van de ruigpootuil in Baden-Württemberg, ervaring in de strafrechterlijke vervolging bij het houden van uilen, vogelverliezen bij grote glas-oppervlakten en methoden dit te voorkomen, kwikzilverhoudend zaadgoedlokmiddel en de vogels, de huidige situatie in de regeling van de aantallen verwilderde „huisduiven”, over een epidemie onder de zangvogels op voederplaatsen, bescherming van de vogels aan de kusten en iets over de nieuwe Westduitse jachttijderoeping. Allemaal interessante onderwerpen, ook voor ons in Nederland.

J.T.

VOGELINVENTARISATIE ONDER NIEUWKOOP EN NOORDEN

Nr. 6 (1968) van „Aythya” het orgaan van de Vogelwerkgroep van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie verscheen als Nieuwkoop-nummer. Een 42 pag. tellende gestencilde uitgave met als basis de waarnemingen in de periode 1963 t/m 1968 van de samensteller Jon den Held met daarbij gegevens van diverse andere NJN-ers en de heren W. Wansinck, C. J. A. Wijnands, met medewerking van de heer G. Sterkenburg.

Na bespreking van de verscheidene terreinen volgt een lijst van 60 vastgestelde broedvogels (waarbij broedpoging van aalsholper en niet-regelmatische broedvogels zoals geoorde fuut en kwak). Belangrijke broedvogels zijn o.a. purperreiger (375 paar), blauwe reiger (116 paar) en woudaapje. De purperreigerkolonie kon zich dank zij rust en goede zorgen van de heer Wansinck goed ontwikkelen, maar pogingen voor uitbreidingen naar andere gedeelten krijgen helaas geen enkele kans, terwijl hoogstens 5 % voedsel in het plasengebied zelf zoekt. Sinds 1966 is de bruine kiekendief er geen broedvogel meer, terwijl ook de zwarte stern en het visdiefje sterk achteruit zijn gegaan. Het zijn allemaal slachtoffers van recreatie, in het bijzonder de watersport. Als doortrekker, wintergast e.d. worden 92 soorten genoemd, waarbij voor dit gebied zeer ongewone zoals zwarte specht en appelvink. Op grond van directe waarnemingen en de analyse van braakballen van de ransuil wordt een lijstje zoogdieren toegevoegd, waarvan

voorkomen in dit gebied wordt aangenomen. Dit nummer van „Aythya” is te bestellen door f 0,50 te storten op giro 445595 t.n.v. alg. penn. N.J.N., V.W.G. te Hilversum, met de vermelding „Nieuwkoop-Aythya”. J.T.

REDACTIE „VANELLUS”

Met ingang van 1 januari 1969 is het redactieadres van het maandblad „Vanellus” gewijzigd.

Het luidt nu: J. T. Hendriksma, Schaepmanstraat 4, Sneek, tel. 05150 - 5202).

HET VOGELJAAR GECITEERD BIJ PROMOTIE

Op 29 november 1968 promoveerde aan de Vrije Universiteit tot doctor in de scheikunde de heer C. A. Bruynes. Promotor was Prof. Dr. W. Th. Nauta. In de bij het proefschrift gevoegde stellingen waren er twee, waarin promovendus reageert op publicaties in Het Vogeljaar. Deze stellingen luiden:

„De bewering van Doude van Troostwijk, dat bij de exploitatie van een populatie van in het wild levende dieren de verjonging daarvan buiten het bereik van de mens ligt, is aanvechtbaar.” (W. J. Doude van Troostwijk, Het Vogeljaar 14, 203 (1966). Tegen deze stelling werd geopperd door Prof. Dr. K. H. Voous. Voorts: „Het betoog van Michaëlis over „weidelijke jacht” is, vooral gezien het karakter van het tijdschrift waarin het gepubliceerd is, ongelukkig te noemen.” (H. K. Michaëlis, Het Vogeljaar 14, 199 (1966). Tegen deze stelling werd geopperd uit de zaal.

POSTZEGELS MET VOGELAFBEELDINGEN

Er komen nog steeds vele spontane reacties, vaak met allerlei suggesties, binnen naar aanleiding van mijn stukje in het vorige nummer waarin ik pleit voor een beter contact van verzamelaars die postzegels met vogelafbeeldingen verzamelen.

De Oostenrijkse catalogus van Dipl. Ing. K. Winter (met systematisch register „Tiere” uitgave L. Sikula, Wenen (prijs f 12,—) kan als leidraad voor de reeds verschenen postzegels aanbevolen worden. De aangegeven marktprijzen van de postzegels zijn minder goed bruikbaar. De

meeste zorg werd besteed aan een zo juist mogelijke systematiek, mede dank zij het Natuurhistorisch Museum te Wenen en vele zoölogen uit andere landen. Omdat de omvang steeds groter wordt van deze postzegelcatalogus bestaat het plan bij de 10e uitgave een afzonderlijke vogelcatalogus uit te geven.

Voor een aardig overzicht van de vogelsoorten in de wereld is het boekje „Vogels der wereld” door Hans Hvass, uitg. Mous-sault's Uitgeverij N.V., Amsterdam (1963) vertaald en bewerkt door Rinke Tolman (prijs f 9,50). De geografische verspreiding van de soorten en hun Nederlandse namen zijn een goede hulp bij onze vogelpostzegelverzameling. Tot mijn spijt kan ik niet iedereen persoonlijk beantwoorden, maar wij hopen in één der volgende nummers nadere plannen bekend te maken en b.v. in Utrecht op een zaterdagmiddag bij elkaar te komen. J.T.

ONBESCHERMDE VOGELS

De staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk heeft, gelet op artikel 3 van het Vogelbesluit 1937 en gezien het bepaalde in art. 2 van de Jachtwet 1954 (S. 523) bepaald dat in het gehele Rijk niet zullen behoren tot de beschermde vogels in de zin der Vogelwet 1936:

- a. gedurende het tijdvak van 1 januari 1968 tot en met 31 december 1970; de grote mantelmeeuw (*Larus marinus*) en de spreeuw (*Sturnus vulgaris*);
- b. gedurende de tijdvakken van 1 januari 1969 tot en met 15 april 1969, van 15 juli 1969 tot en met 15 april 1970 en van 15 juli 1970 tot en met 31 december 1970; de zilvermeeuw (*Larus argentatus*) en de kokmeeuw (*Larus ridibundus*)

In het april-nummer van „Het Vogeljaar” zullen wij een inhoudsopgave plus een volledig register op de jaargangen 1966, 1967 en 1968 publiceren. Red.